

5. Міжнародний стандарт фінансової звітності для малих і середніх підприємств (МСФЗ для МСП) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ifrs.org/IFRS-for-SMEs/Documents/IFRS-for-SMEs-UKR.pdf>

6. Записка секретариата ЮНКТАД. Руководящие принципы бухгалтерского учета и финансовой отчетности для малых и средних предприятий: руководство для уровня 3 // Школа професійного бухгалтера. – 2009. – №4 (100). – С. 17–21.

7. Безверхий К. Застосування МСФЗ для малих і середніх підприємств : реалії сьогодення та вимоги часу / К. Безверхий // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – №5. – С. 8–12.

8. Гоголь Т. Розвиток національної системи бухгалтерського обліку відповідно до міжнародних вимог : наслідки для підприємств малого бізнесу / Т. Гоголь // Бухгалтерський облік і аудит. – 2013. – № 7. – С. 3-12.

9. Харламова О. Перспективи впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності для малих і середніх підприємств [Електронний ресурс] / О. Харламова // Агентство по Международным стандартам финансовой отчетности. – 2011. – Режим доступу : <http://vylex.uaprom.net/a63318-perspektivi-vprovadzheniya-mzhnarodnih.html>.

References:

1. *The Commercial Code of Ukraine of 16.01.2003 № 436-IV*. The Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/436-15> (in Ukr.).

2. *On Accounting and Financial Reporting in Ukraine*, Law of Ukraine of 16 липня 1999 р. № 996–XIV. The Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14> (in Ukr.).

3. *On the development and state support of small and medium enterprises in Ukraine*, Law of Ukraine of 22.03.2012 № 4618-VI. The Verkhovna Rada of Ukraine. Available at: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17> (in Ukr.).

4. *The financial report of small business*, The position (standards) of accounting 25 of 25.02.2000 №39, Ministry of Finance of Ukraine. Available at: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z0161-00> (in Ukr.).

5. *International Accounting Standard Board (2005)*. The International Financial Reporting Standard for Small and Medium-sized Entities. Available at: <http://www.ifrs.org/IFRS-for-SMEs/Documents/IFRS-for-SMEs-UKR.pdf>, (in Ukr.).

6. Note by the UNCTAD secretariat. Guidelines for accounting and financial reporting for small and medium-sized enterprises: a guide for level 3 (2009). *Shkola profesiynoho bukhhaltera [School of Professional Accountant]*, no. 4 (100), pp. 17–21 (in Russ.).

7. Bezverkhyj, K. (2013). Application IFRS for SMEs: the realities of today and the demands of time. *Bukhhalterskiy oblik i audyt [Accounting and Auditing]*, no. 5, pp. 8–12 (in Ukr.).

8. Gogolj, T. (2013). The development of national accounting system in accordance with international standards: implications for small businesses. *Bukhhalterskiy oblik i audyt [Accounting and Auditing]*, no. 7, pp. 3–12 (in Ukr.).

9. Harlamova, O. (2011). Prospects for the introduction of International Financial Reporting Standards for SMEs. *Ahentsvto po Mezhdunarodnym standartam fynansovoy otchetnosti [Agency for International Financial Reporting Standards]*. Available at: <http://vylex.uaprom.net/a63318-perspektivi-vprovadzheniya-mzhnarodnih.html> (in Ukr.).

УДК 657.05

Н.О. Литвиненко, к.е.н.,
Національний університет «Львівська політехніка»
м. Львів

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ВНУТРІШНЬОЇ ЗВІТНОСТІ У ГРУПАХ ПІДПРИЄМСТВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ВІДНОСИНАМИ КОНТРОЛЮ-ПІДПОРЯДКУВАННЯ

Анотація

У даній статті зроблено наголос на те, що внутрішня (управлінська) звітність є основою для прийняття управлінських рішень. Фінансова звітність, яка містить інформацію, що констатує результати здійснення господарських операцій за період, встановлений чинним законодавством, більш придатна для ретроспективного аналізу, аніж для перспективного.

За результатами дослідження систематизовано теоретичні положення та розроблено окремі практичні рекомендації щодо формування у групах взаємопов'язаних суб'єктів господарювання внутрішньої звітності, яка повинна надавати керівникам різних рівнів управління інформацію щодо фінансово-господарської діяльності групи підприємств, пов'язаних відносинами контролю-підпорядкування.

Використання сформульованих підходів до складання внутрішньої звітності покликане розширити інформаційну місткість даних управлінського обліку.

Ключові слова: внутрішня (управлінська) звітність, група взаємопов'язаних підприємств, підприємство із відокремленими структурними підрозділами.

Н.А. Литвиненко, к.э.н.,

Национальный университет «Львовская политехника», г. Львов

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ ВНУТРЕННЕЙ ОТЧЕТНОСТИ В ГРУППАХ ВЗАИМОСВЯЗАННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Аннотация

В этой статье акцент сделан на том, что внутренняя (управленческая) отчетность является основой для принятия управленческих решений. Финансовая отчетность, содержащая информацию, которая констатирует результаты осуществления хозяйственных операций за период, установленный действующим законодательством, более пригодна для ретроспективного анализа, чем для перспективного.

По результатам исследования систематизированы теоретические положения и разработаны отдельные практические рекомендации по формированию в группах взаимосвязанных субъектов хозяйствования внутренней отчетности, которая должна предоставлять руководителям различных уровней управления информацию о финансово-хозяйственной деятельности группы взаимосвязанных предприятий.

Использование предложенных подходов к составлению управленческой отчетности призвано расширить информационную емкость данных управленческого учета.

Ключевые слова: внутренняя (управленческая) отчетность, группа взаимосвязанных предприятий, предприятие с обособленными структурными подразделениями.

Nataliya O. Lytvynenko, Candidate of Economics,
National university «Lviv polytechnic», Lviv

THEORETICAL BASIS OF THE FORMATION OF INTERNAL REPORTING IN GROUPS OF RELATED ENTERPRISES

Annotation

The internal (management) reporting is the basis for management decisions, because the financial statements, which contain information presenting results of business operations over the period specified by the law, is more suitable for retrospective analysis, rather than for the perspective one.

Theoretical principles were systematized and some practical recommendations, concerning the forming of internal reporting in groups of related entities were developed. The proposed recommendations should provide information on financial and economic activities to managers at different levels of governance and are the basis for decision-making.

Using the proposed approach to the managerial reporting information is intended to expand the capacity of management accounting data.

Keywords: internal (management) reporting, group of interconnected companies, company with separate structural unit.

Постановка проблеми. Фінансова звітність, яка містить інформацію, що констатує результати здійснення господарських операцій за період,

встановлений чинним законодавством, має інформативний характер та придатна швидше для ретроспективного аналізу, аніж для перспективного. Основою для прийняття управлінських рішень є внутрішня (управлінська) звітність, яка повинна надавати керівникам різних рівнів управління інформацію щодо фінансово-господарської діяльності групи взаємопов'язаних підприємств. Така інформація потрібна для того, щоб прийняти обґрунтовані та економічно ефективні рішення і управляти господарськими процесами, що відбуваються на підприємстві та всередині групи суб'єктів господарювання, пов'язаних відносинами контролю-підпорядкування.

Незважаючи на те, що внутрішня звітність повинна бути адаптована до реальних економічних відносин (що є важливим елементом в управлінні та регулюванні економічних процесів у групах взаємопов'язаних підприємств), стан розроблення цієї предметної сфери не відповідає реальним умовам діяльності груп та об'єднань підприємств, пов'язаних відносинами контролю-підпорядкування.

Аналіз останніх досліджень. Аналіз літературних джерел свідчить про наявність поодиноких наукових досліджень щодо теоретичних засад формування внутрішньої звітності у взаємопов'язаних групах підприємств.

Зокрема, виходячи із дослідження організаційно-методичних засад формування консолідованої фінансової звітності групи підприємств та її контролю, І. В. Семчук «виділила етапи первинної та наступної консолідації звітності, що сприяє удосконаленню методики формування і контролю такої звітності та ... дозволяє розширити можливості використання такої інформації для ефективного управління дочірніми підприємствами» [1, с. 12].

Окремі загальнотеоретичні засади формування внутрішньої звітності у системі управлінського обліку сформулювала Ю. В. Безверхня [2, с. 48–54].

Переважно автори розглядають окремі аспекти формування внутрішньої (управлінської) звітності у контексті здійснюваних наукових пошуків з питань бухгалтерського та управлінського обліку. Так, В. Ф. Мервенецька, досліджуючи звітність у системі інформаційного забезпечення управління діяльністю сільськогосподарських підприємств, визначила підходи до «формування внутрішньогосподарської звітності як способу узагальнення даних про діяльність підрозділів сільськогосподарських підприємств і підвищення оперативності прийняття управлінських рішень» та запропонувала «напрями моделювання внутрішньогосподарської звітності цих підприємств про діяльність усіх центрів відповідальності за принципом розподілу сфер господарської діяльності» [3, с.3]. В. Л. Вакуленко у контексті наукового дослідження щодо управлінського аспекту обліку виробництва продукції рослинництва з використанням інноваційних

технологій проаналізувала «особливості внутрішньої звітності з виробництва продукції рослинництва та визначила основні напрями її вдосконалення» [4, с.7]. О. А. Полянська розробила «систему накопичувальних відомостей і реєстрів, систему внутрішніх звітів, систему рахунків управлінського обліку з метою цілеспрямованого, системного й раціонального інформаційного забезпечення процесу управління діяльністю підприємств гуртової торгівлі» [5, с. 6].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Результати досліджень, що містять проаналізовані наукові праці учених-економістів, характеризуються глибиною теоретичних висновків, значущістю висвітлених питань і узагальнень. Проте у більшості з них автори зосереджують увагу на питаннях формування окремих форм внутрішньої звітності для потреб управління: обліку витрат для різних видів діяльності. Теоретично-прикладні засади формування внутрішньої звітності у групах взаємопов'язаних підприємств не отримали достатнього відображення.

Об'єктивна потреба поглибленого дослідження й удосконалення теоретичних засад формування внутрішньої звітності у групах підприємств, пов'язаних відносинами контролю-підпорядкування, в системі інформаційного забезпечення управління діяльністю таких складноструктурних утворень засвідчують актуальність теми дослідження, визначають його мету та завдання.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою публікації є систематизація теоретичних положень та розроблення практичних рекомендацій щодо формування внутрішньої звітності у групах суб'єктів господарювання, пов'язаних відносинами контролю-підпорядкування.

Відповідно до поставленої мети визначено основні завдання, спрямовані на її досягнення:

- сформулювати узагальнені вимоги до формування внутрішньої звітності;
- деталізувати етапи розробки форм управлінської звітності у групах взаємопов'язаних підприємств, адекватні сучасним організаційно-правовим формам груп та об'єднань підприємств й економічним умовам їх функціонування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Мета формування внутрішньої звітності у групах підприємств, пов'язаних відносинами контролю-підпорядкування – забезпечити управлінський персонал всіх рівнів інформацією, необхідною для прийняття рішень та контролю за їх виконанням, тобто ефективного управління усіма ланками групи взаємопов'язаних суб'єктів господарювання і відокремленими структурними підрозділами.

В економічних групах підприємств внутрішню звітність для потреб управління можна формувати у розрізі суб'єктів господарювання-учасників групи, відокремлених структурних підрозділів, дільниць, бригад і навіть робочих місць, проте вона обмежена за складом показників, кількість та сукупність яких залежать від потреб в інформації певної ланки управління групою взаємопов'язаних підприємств. Також така звітність має містити інформацію для власників, призначену для оцінювання діяльності керівників відповідних рівнів.

Внутрішня звітність у групах суб'єктів господарювання, пов'язаних відносинами контролю-підпорядкування, та підприємств із відокремленими структурними підрозділами повинна формуватися із урахуванням низки вимог, що узагальнені у табл. 1.

Таблиця 1

Вимоги до внутрішньої звітності*

Вимога	Змістове наповнення
Регулювання	Для усіх підприємств, що входять до складу групи, встановлюють уніфіковані показники та узгоджені форми внутрішньої звітності, принципи її складання та терміни подання
Обов'язковість подання	Внутрішня звітність повинна подаватися у встановлені терміни менеджерам відповідного рівня та керівникам в обсязі й складі, визначених внутрішніми регламентами. Це необхідно для ефективного управління групою взаємопов'язаних підприємств та прийняття рішень
Дохідливість	Однозначність тлумачення користувачами за умови, що вони мають достатні знання та зацікавлені у сприйнятті цієї інформації
Доречність (корисність)	Інформація є доречною (корисною), якщо вона здатна вплинути на прийняття рішень користувачами, дає змогу вчасно оцінити, підтвердити чи скоригувати попередньо прийняте рішення та діяльність підлеглих
Достовірність	Інформація не містить помилок та перекручень, які здатні вплинути на рішення користувачів звітності
Методологічна єдність показників	Дотримання єдиної методології формування внутрішньої звітності за однорідними об'єктами та господарськими процесами
Точність	Можливість документального підтвердження показників, зазначених у формах звітності на дату її складання
Періодичність	Встановлення періодів складання та термінів подання для кожного виду звітності, щоб забезпечити можливість прийняття управлінського рішення
Стислість та лаконічність, раціональність	Створення таких форм звітності, які б не містили надмірної інформації та були зрозумілими для користувачів
Конфіденційність	Особи, відповідальні за складання внутрішньої звітності, та керівники, які приймають рішення на її основі, не повинні оприлюднювати дані такої звітності
Економічність	Користь від прийнятих управлінських рішень, заснованих на інформації, наведеній у внутрішній звітності, повинна перевищувати витрати на її складання та подання
Дієвість	Передбачає необхідність наукового економічного аналізу звітних даних, оперативне виявлення недоліків у діяльності підприємства, а також внутрішніх резервів

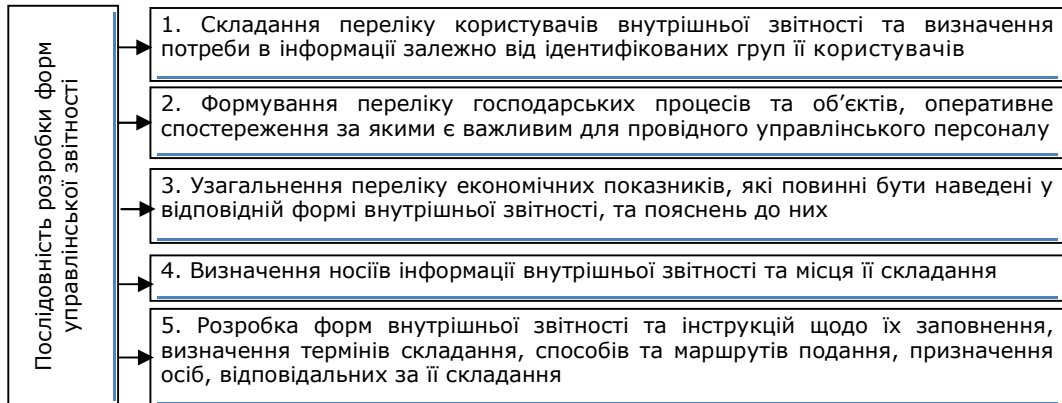
* Узагальнила автор за джерелами: [2, с. 49-50; 6, с. 39-55].

Одним із найважливіших засобів управління фінансовою діяльністю групи взаємопов'язаних суб'єктів господарювання чи підприємства із відокремленими структурними підрозділами є ведення обліку та формування внутрішньої звітності за розрахунковими взаємовідносинами в межах групи.

Важливою передумовою запровадження системи управлінської звітності за розрахунками в межах групи є вивчення завдань, які вирішуватимуться на різних рівнях управління, та виявлення інформаційних потреб.

Основні завдання формування внутрішньої звітності за розрахунковими взаємовідносинами між підприємствами, пов'язаними відносинами контролю-підпорядкування, такі: правильне щоденне відображення розрахунків підприємства за всіма операціями з виникнення внутрішньої заборгованості та її погашення з врахуванням загальноприйнятих форм розрахунків та таких, що застосовує група взаємопов'язаних підприємств; забезпечення організації контролю за своєчасним погашенням заборгованості за внутрішніми розрахунками та дотриманням платіжної дисципліни відповідно до діючих законодавчо-нормативних документів, умов договорів та внутрішніх регламентів; достовірність формування показників про фінансові результати від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності із пов'язаними сторонами.

На нашу думку, управлінську звітність у групах взаємопов'язаних підприємств доцільно розробляти у такій послідовності (рис. 1).

*Рис. 1. Послідовність розробки форм управлінської звітності у групах взаємопов'язаних підприємств**

* Розробка автора

З метою раціональної розробки форм внутрішньої звітності необхідно:

1) із усього комплексу первинних та зведених документів, які застосовує кожне підприємство, що входить до складу групи взаємопов'язаних суб'єктів господарювання, відібрати ті, які потрібно використовувати для отримання щоденної управлінської інформації;

2) відібрані та систематизовані форми запроваджених і чинних первинних і зведених документів узгодити з вимогами ведення як бухгалтерського, так і оперативного обліку. Зважаючи на те, що окремі внутрішні операції відображають в накопичувальних документах, оформлення яких закінчується один або два рази на місяць, то в таких випадках необхідно передбачити особливий порядок використання змісту цих документів у ще не завершеному вигляді з метою формування оперативної внутрішньої звітності;

3) забезпечити достовірність та регулярність надходження первинної інформації, тобто належного оформлення документами усіх операцій чи процесів, що мають відобразитися у внутрішній звітності, та своєчасного передавання цих документів посадовим особам, які здійснюють опрацювання, систематизацію і вторинну реєстрацію даних.

Загалом, складаючи внутрішню звітність, треба враховувати види діяльності кожного окремого підприємства-учасника групи суб'єктів господарювання, пов'язаних відносинами контролю-підпорядкування, та господарські процеси, що відбуваються всередині кожного суб'єкта господарювання, що входить до групи взаємопов'язаних підприємств. Для повноти змісту управлінської звітності у ній необхідно відобразити наявність та рух ресурсів, грошових коштів, динаміку розрахункових взаємовідносин та фінансових результатів у межах групи суб'єктів господарювання, пов'язаних відносинами контролю-підпорядкування. Залежно від виду діяльності, у межах якого здійснюються розрахункові взаємовідносини, підприємство може виступати як покупцем, так і постачальником, позикодавцем та позичальником, інвестором та підконтрольним суб'єктом господарювання.

Вид діяльності, підприємства, приналежного до економічної групи, статус та роль окремого учасника групи взаємопов'язаних підприємств обумовлюють та визначають номенклатуру форм внутрішньої управлінської звітності.

Тому перелік форм управлінської звітності про операційну діяльність кожного суб'єкта господарювання, який входить до складу групи взаємопов'язаних підприємств, доцільно формувати за господарськими процесами (постачання, виробництва та збуту) та з врахуванням базової інформації (у розрізі господарських процесів), наявність якої необхідна для безперебійного функціонування підприємства.

Для формування внутрішньої звітності за процесом постачання базовими даними може бути інформація про:

- перелік наявних та потенційних постачальників (виходячи з якого формуватиметься звіт про стан та динаміку укладання угод з постачальниками);

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ

- номенклатуру наявних запасів сировини, потреби у сировині та матеріалах, вимоги до неї (виходячи з якої формуватиметься звіт про наявність і рух запасів);

- стан та динаміку кредиторської заборгованості (за якою формуватиметься звіт про кредиторську заборгованість).

Для формування внутрішньої звітності за процесом виробництва базовими даними може бути інформація про: організацію підготовки та ведення виробництва, випуску продукції та надання послуг (на підставі якої формуватиметься звіт про виробничі потужності); ведення виробництва (випуск продукції) (на підставі якої може формуватися рапорт-звіт про підсумки роботи; звіт про рух сировини і матеріалів; змінний виробничий звіт); незавершене виробництво (для формування звіту про незавершене виробництво).

Для формування внутрішньої звітності за процесом збуту базовими даними може бути інформація про:

- стан ринку товарів та послуг, його динаміку (на підставі інформації щодо якого може формуватися звіт про результати аналізу стану ринку товарів);

- перелік основних та потенційних покупців (для формування звіту про стан укладання угод з основними покупцями);

- запаси товарної продукції (на підставі інформації щодо наявності та руху яких може формуватися звіт про рух готової продукції);

- дебіторську заборгованість (на підставі інформації щодо тенденцій виникнення та погашення якої доцільно формувати відповідний внутрішній звіт).

Розроблена номенклатура внутрішньої звітності за видами діяльності повинна містити не лише назви внутрішньої звітності, але й склад і зміст основних відомостей, форму подання (текстова, таблична, графічна) та періодичність подання (подекадно, щомісячно чи поквартально).

Для групи підприємств структура внутрішньої звітності та змістове наповнення повинні бути узгодженими та порівнянними, тобто стандартизованими, щоб можна було узагальнити їх від нижчого рівня управління (відокремленого структурного підрозділу) до вищого. Консолідована управлінська звітність має відображати внутрішні фінансові потоки, зобов'язання та взаєморозрахунки. Тому внутрішню звітність у групі суб'єктів господарювання, пов'язаних відносинами контролю-підпорядкування, аналогічно до фінансової, доцільно складати у такій послідовності:

- формування внутрішньої звітності (у розрізі погоджених та затверджених на рівні групи взаємопов'язаних суб'єктів господарювання

форм управлінської звітності) у кожному відокремленому структурному підрозділі та підприємстві, що входить до складу групи взаємопов'язаних суб'єктів господарювання;

- поступове узагальнення показників від рівня відокремлених структурних підрозділів до групи взаємопов'язаних підприємств;

- контроль достовірності та зіставності показників внутрішньої звітної інформації на кожному із етапів її формування.

Завдяки стандартизації (на рівні групи підприємств, пов'язаних відносинами контролю-підпорядкування) форм внутрішньої звітності підвищується ефективність та продуктивність праці управлінського персоналу, полегшується прийняття рішень, координація дій керівного персоналу різних ієрархічних рівнів, створюється фактична база, що є підґрунтям для розрахунків і прогнозів та основою для аналізу. Це дає можливість отримувати оперативну й якісну інформацію, що забезпечує посилення контрольної функції обліку та його аналітичність, а також здійснювати контроль за ефективністю функціонування та управління відокремленими структурними підрозділами, підвищує роль обліку в матеріальній зацікавленості працівників у результатах своєї праці.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. За результатами дослідження систематизовано теоретичні положення та розроблено окремі практичні рекомендації щодо формування внутрішньої звітності у групах суб'єктів господарювання, пов'язаних відносинами контролю-підпорядкування: деталізовано етапи розробки управлінської звітності та сформовано перелік окремих форм внутрішньої звітності про операційну діяльність суб'єкта господарювання (виробничого підприємства), який входить до складу групи взаємопов'язаних підприємств.

Використання запропонованих підходів до формування внутрішньої звітності покликане розширити інформаційну місткість управлінської звітності суб'єктів господарювання, приналежних до економічних груп.

Перспективи подальших розвідок полягають в розробці форм управлінської звітності, які відображатимуть показники, що характеризують відносини з переливу капіталу, котрі здійснюються через внутрішні розрахунки всередині груп взаємопов'язаних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Семчук І. В. Консолідована фінансова звітність групи підприємств: організаційно-методичні засади формування і контролю: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.09 / І.В. Семчук. – Житомир, 2010. – 23 с.

2. Безверхня Ю. В. Внутрішня звітність у системі управлінського обліку / Ю. В. Безверхня // Науковий вісник Таврійського державного агротехнологічного університету. – 2012. – Вип. 2, т. 1. – С. 48–54

3. Мервенецька В. Ф. Звітність у системі інформаційного забезпечення управління діяльністю сільськогосподарських підприємств: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук:

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК, АНАЛІЗ І АУДИТ

08.00.09 / В. Ф. Мервенецька ; Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – К., 2011. – 22 с.

4. Вакуленко В. Л. Облік виробництва продукції рослинництва з використанням інноваційних технологій: управлінський аспект: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.09 / В. Л. Вакуленко; КМ України, Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. – К., 2012. – 21 с.

5. Полянська О. А. Управлінський облік товарних запасів, витрат, доходів і фінансових результатів операційної діяльності підприємств гуртової торгівлі: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: 08.00.09 / О. А. Полянська. – К., 2010. – 25 с.

6. Keith Ward. Strategic Management Accounting / Keit Ward. – Boston: Butterworth-Heinemann in Oxford, 1992. – 307 p.

References:

1. Semchuk, I.V. (2010). *Consolidated Financial Statements of the Group of Companies: Organizational and Methodic Concepts of Preparation and Control*. Abstract to PhD dissertation, Accounting, Analysis and Audit. Zhytomyr State Technological University, Zhytomyr, 23 p. (in Ukr.).

2. Bezverkhnia, Ju.V. (2012). Internal reporting in the system of management accounting. *Naukovyi visnyk Tavriyskoho derzhavnoho agrotekhnologichnoho universytetu [Scientific Bulletin of Taurida state agrotechnical University]*, vol. 1, pp. 48–54 (in Ukr.).

3. Mervenetska, V.F. (2011). *Accounting in the system of the informative providing of management activity of agricultural enterprises*. Abstract to PhD dissertation, Accounting, Analysis and Audit. National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, 22 p. (in Ukr.).

4. Vakulenko, V.L. (2012). *Accounting of crop production with use of innovative technologies: administrative aspect*. Abstract to PhD dissertation, Accounting, Analysis and Audit. National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, Kyiv, 21 p. (in Ukr.).

5. Polanska, O.A. (2010). *Managerial accounting of commodity stocks, expenses, incomes and financial results of operational activity of the enterprises of wholesale trade*. Abstract to PhD dissertation, Accounting, Analysis and Audit. National Trade and Economics University of Kyiv, Kyiv, 25 p. (in Ukr.).

6. Keith, Ward (1992). *Strategic Management Accounting*. Butterworth-Heinemann in Oxford, Boston, 307 p.

УДК 657.422.7 : 657.633

А.А. Михалків, к.е.н.,

Чернівецький національний університет ім. Ю. Федьковича,

м. Чернівці

ДОКУМЕНТАЛЬНЕ ОФОРМЛЕННЯ РУХУ ТАРИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗБЕРЕЖЕННЯ МАЙНА ВЛАСНИКА

Анотація

Досліджуються умови, порядок та особливості документального оформлення господарських операцій з тарою як передумови формування інформаційної бази системи управління для забезпечення збереження та ефективного використання тари в процесі господарювання. Зазначається, що відсутність єдиного, затвердженого на законодавчому рівні переліку типових форм первинних документів для оформлення операцій з тарою зумовлює необхідність їх розробки для належного облікового відображення відповідних господарських операцій з урахуванням їхньої специфіки.

У зв'язку з цим удосконалено систему документального забезпечення господарських операцій з тарою в частині розробки пакету форм бухгалтерської документації за стадіями життєвого циклу тари. Їх застосування в господарській діяльності дозволило підвищити якість бухгалтерської інформації про тару для прийняття альтернативних управлінських рішень.

Ключові слова: первинна документація, стадії життєвого циклу тари, система документального забезпечення.